

Pap Géza temetésén*

Végasztaljátok, végasztaljátok népemet, így szól Istenetek! Szóljatok Jeruzsálem szívéhez, és hirdessétek néki, hogy vége van nyomorúságának, hogy bűne megbocsáttatott; hiszen kétszerezesen sujtotta őt az Úr keze minden bűneiért. Egy szó kiált: A pusztában készítsétek az Úrnak útját, ösvényt egyengessetek a kietlenben a mi Istenünknek! Minden völgy föl-emelkedjék, minden hegy és halom alászálljon, és legyen az egyetlen egyenessé a bérczek rónává. És megjelenik az Úr dicsősége, és minden test látni fogja azt; mert az Úr szája szólt. Szózat szól: Kiáltst! és monda: Mit kiáltstak? Minden test fű, és minden szépsége, mint a mező virága! Megszáradt a fű, elhullt a virág, ha az Úrnak szele fuwallt rá; bizony fű a nép. Megszáradt a fű, elhullt a virág; de Istenünk beszéde mindörökre megmarad!

Ézsaiás 40,1–8

Most örülök a ti érettetek való szenvedéseimnek, és a magam részéről betöltöm a mi hía van a Krisztus szenvedéseinek az én testemben az ő testéért, a mi az egyház; amelynek lettem én szolgájává az Isten sáfársága szerint, a melyet nékem adott ti rátok nézve, hogy betöltssem az Isten ígését, tudniillik ama titkot, mely el vala rejtve ősidők óta és nemzetségek óta, most pedig megjelentetett az ő szentjeinek, akikkel az Isten meg akarta ismertetni azt, hogy milyen nagy a pogányok között eme titok dicsőségének gazdagsága, az tudniillik, hogy a Krisztus ti köztetek van, a dicsógnak ama reménysége: akit mi prédikálunk, intvén minden embert, és tanítván minden embert minden bölcseséggel, hogy minden embert tökéletesnek állassunk elő a Krisztus Jézusban; amire igyekezem is, tusakodván az ő ereje szerint, mely én bennem hatalmasan munkálkodik.

Kolossé 1,24–29

Gyászoló Család, Gyászoló Gyülekezet!

1. Aki keresztyén lesz, vagy egyszerűen szólva: aki a Krisztus követője lesz; vagy inkább református belátással szólva: aki a Krisztus tulajdonává lesz, az új teremtés lesz, mert Krisztus úgy veszi őt a tulajdonába, hogy a Lelke által újrászüli. Aki pedig ilyen, annak számára a régi dolgok elmúlnak, és szent életben kezdi magára öltetni az új embert, csatlakozik az Isten népéhez, és útnak indul az új Jeruzsálem felé világhosszan tartó zarándoklatra, amely az Isten országának eljöttéig tart.

Aki keresztyén lesz, vagyis Krisztus tulajdona, annak új életszemlélete lesz, és e világ oksági viszonyait is meg tudja fordítani, vagyis világosságot talál ott, ahol sötétség van, tüzet talál a vízben, életet a halálban és örömet a szenvedésben.

Most azért örülök – mondja Pál – a szenvedéseimnek...

jelentései (2001–2012). Szerk. Ballai Zoltán. Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár 2012, (372–400) 399–400.

* Elhangzott 2018. november 17-én, a kolozsvári Farkas utcai templomban. A gyászistentisztelet után a népes gyülekezet a Házsongárdi temetőbe kísérte ki d. dr. Pap Géza püspök postestét.

2. Ez az öröm nem csoda révén adatik, hanem mély megfontolásból, belátásból fakad, vagy ha úgy tetszik, ez a mély megfontolás az igazi csoda: kipótolom, ami híja van a Krisztus szenvedésének. Vagy másképpen szólva: betöltöm egészen, ami híja van a Krisztus szenvedéseinek az én testemben az ő testéért – az én testi-lelki-fizikai valóságomban az ő testéért (itt másképp mondja a *test* szót), ami az egyház – az én hús-vér ember voltomban, sorsomban, helyzetemben, meghatározottságaimban, itt, Erdélyben, a magyar reformátusok közösségében, kétszeres kisebbségben –, szenvedek a közösségért, a Krisztus testéért, az egyházért.

3. Ez az igazi *apostolica successio*, mert azok közül, akik keresztyének lesznek, Krisztus némelyeket az ő teste, az egyház szolgálatára rendel tanítással, prófétálással, látásokkal, hűséggel, igével és szenvedéssel is. *A jó pásztor* – mondja Mesterünk – *életét adja a juhokért* (Jn 10,11). Péter pedig, aki az első az apostolok között, ezt mondja levelében: *...jobb ha jót cselekedve szenvedtek, ha így akarja az Isten akarata, hogy nem gonoszt cselekedve. Mert Krisztus is szenvedett egyszer a bűnökért, mint igaz a nem igazakért, hogy minket Istenhez vezéreljen; megölettetvén ugyan test szerint, de meglevenítettvén lélek szerint* (1Pt 3,17–18).

Pap Géza szenvedő ember volt a sokféle betegség, a testi bajok, a közeli és távoli rokonság nyomorúságai, a magyar élet minden baja közepette, de leginkább az egyházáért. De értsük jól az apostol szavát: nem az egyház miatt szenvedett, hanem az egyházért.

Ismerte József Attila fájdalmas titkát a mi egyházunkra nézve is, aki nyugalmat nem lelt, csak papot a görögkeleti vallásban.

Ismerte és szenvedte azokat, akik annyira feltornyozták önmagukat méltóságban, rangban, fontosságban, hogy Isten és ember közé állva eltakarták még a kegyelem árnyékát is.

Ismerte és szenvedte azokat is, akik annyira lealacsonyították a szent szolgálatot, hogy akik velük találkoztak, már-már nem hihették, hogy volna kegyelem.

Ismerte azokat, akik folytonos feladványként rótták reá, reánk, hogy éljük már valahogy túl a múltat – és végigvezette egyházában a múltfeltárást; és ismerte és szenvedte a bosszúért lihegők telhetetlen dühét; és ismerte és szenvedte a folyton fanyalgók álságos mártíriumát...

De ezek nem az ő szenvedései voltak. Ezek a mi szenvedéseink.

Ő a maga részéről, a maga szenvedéseivel töltötte ki a Krisztus szenvedésének híját, és pedig a Krisztus testéért, az egyháért, amelynek szolgálója lett Isten szent elrendezése és elhívása szerint, hogy megismertesse annak a titoknak a dicsőségét, hogy a Krisztus miközöttünk van, nem másutt és máshol, és nem másoknál, vidámabbaknál, jobb sorsúaknál, hanem nálunk, közöttünk; és hogy ezt prédikálja, s ezáltal állítson minket Krisztus elé tökéletességben (célhoz jutván) minket és minden embert. És egész életében erre igyekezett tusakodván, szó szerint agonizálván, a benne hatalmasan munkálkodó Lélek által.

Ez az igazi *apostolica successio*, ez volt lelkipásztori, püspöki, tanítói szolgálata.

4. Sokat kellene beszélni most a szenvedésről, mert érzéketlen világba jutotunk, és ezért nem fogjuk fel még a magunk szenvedését sem igazán, talán itt a gyászban sem.

Ez a szenvedés, amiről Pál beszél, nem forrása az örömeinek, amelyről szintén itt szól, mondván: *Most örülök a ti érettetek való szenvedéseimnek...* Úgy kellene mondanunk helyesen, hogy az örömeinek a tárgya a szenvedése.

Nem lenne oka örülni, ha nem lennének szenvedései, mert a szenvedése, amellyel nem terheli az egyházat, sajátos és krisztusi. Nem az egyház miatt, hanem érte szenved: az egyházért. Vagyis: *érettetek* – mondja az apostol, és a testemben szenvedem meg ezt. De nem magam miatt szenvedek, hanem értetek. Nem *pro me*, hanem *pro vobis*, vagy még inkább: *pro vestro commodo* – a javatokra.

Isten olyan közel van, hogy még a szenvedésben is áthat az ő közelségének öröme, hogy a kudarcban is (emberileg szólok!) felleljük a győzelmet (istenileg szólok!), hogy még a gyászban is biztos reménység vigasztal, hogy a halál árnyéka völgyében látom, hogy Isten a bőség asztalát teríti meg nekem.

Tehát nem azért örül, mert nem érzékeli a fájdalmat, vagy mert érzéketlen volna a nyomorúságra. Ha ez így lenne, az csak mulandó fél-öröm lenne (ahogy John Donne magyarázza), mert az még nem öröm, hogy nem szenvedünk. Hanem az az öröm, hogy dicsőségünk van a Krisztusban, a bűnön-halálon győztes Feltámadottban, az élet szerzőjében és ajándékozójában. Vagyis nem a semmi felé megyünk, hanem a feltámadás és az új élet felé, és ez a teljes öröm.

Az apostol öröme nem is támogató öröm, amit mindig megkapunk a szenvedések elhordozására, hanem alapvető öröm, radikális öröm (ha lehet itt ezt a szót használni), amely éppenséggel a nyomorúság mélyéből vagy a szenvedések anyaméhéből születik meg.

Nem azt mondja itt Pál: hogy bár szenvedek, de azért örülök, hanem azt mondja: örülök, mert szenvedek, mert méltóvá tett Isten, hogy a Krisztusért és az egyházért szenvedjek. A Mester pedig ezt mondja: *Boldogok vagytok, ha szíjalmaznak és háborgatnak titeket...* (Mt 5,11) Amikor pedig az Úr elhívta Pált, ezt mondja reá nézve: *...én megmutatom néki, mennyit kell néki az én nevéért szenvedni.* (ApCsel 9,16) Nem szerzett szenvedés ez, hanem feladatul kapott szenvedés.

5. Ma egy apostoltól búcsúzunk itt, aki bevégezte pályafutását, és immár a néki eltett korona vár reá; és reánkhagyta a nagy titkot: szenvedni az egyházért a Krisztustól kapott szent méltósággal, és örülni a szenvedéseknek, és megküzdeni a szenvedésekkel – értetek, hogy tökéletesen álljatok majd a Krisztus elé.

A sok kis unoka most szomorúan tanulja, hogy a hazaérkező nagypapa már nem nyitja meg az ajtót. Mi tanítsuk meg nekik, hogy végleg hazaérkezett, és a győztes Bárány nyitott ajtót neki. Ámen.

Dr. Bogárdi Szabó István,
a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke